

រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

**យន្តការសេវាសាធារណៈនៃការនាំចេញ
អង្ករពីប្រទេសកម្ពុជា (២០០៩-២០១២)**

**Public Serviced Mechanisms of Rice Export
from Cambodia (2009-2012)**

មិន ប្រុសបញ្ញារិទ្ធិ

និក្ខេបបទបណ្ឌិត

ឯកទេស ៖ គ្រប់គ្រងសាធារណៈ

សាក្សីបរិច្ឆេទនាំ ៖ បណ្ឌិតសភាចារ្យ ស៊ី ឃុំម៉ីន

២០១៣

មាតិកា

	ទំព័រ
មាតិកា.....	i
ឧទ្ទិសស្នាដៃ.....	vi
សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ.....	vii
អំណះអំណាង.....	ix
អក្សរកាត់.....	x
មូលន័យសង្ខេប.....	xiii
មូលន័យសង្ខេបជាភាសាអង់គ្លេស.....	xiv
សង្ខេបនិក្ខេបបទ.....	xv
សង្ខេបនិក្ខេបបទជាភាសាអង់គ្លេស.....	xviii
អារម្ភកថា.....	xx

សេចក្តីផ្តើម

សេចក្តីផ្តើម.....	១
១-លំនាំបញ្ហានៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ.....	៣
២-ចំណោទបញ្ហានៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ.....	៤
៣-គោលបំណងនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ.....	៤
៤-ដែនកំណត់និងវិសាលភាពនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ.....	៤
៥-វិធីសាស្ត្រនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ.....	៥
៦-សារសំខាន់នៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ.....	៦
៧-ចន្លោះម៉ឺនុយនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ.....	៧

ជំពូកទី ១

មូលដ្ឋានទ្រឹស្តីនិងគោលការណ៍ទាក់ទងនឹងការបំពេញការងារ

ចេញអន្តរ

(Theory Fundamentals and Principle related to Promote

Rice Export)

១.និយមន័យ.....	៩
១.១ សេវាសាធារណៈ.....	៩
១.២ ស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ច.....	៩

១.៣ ស្ថាប័នទទួលសមត្ថកិច្ច.....	១០
១.៤ យន្តការ.....	១០
២. ទ្រឹស្តីទូទៅនៃការគ្រប់គ្រងតាមប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច និង គោលការណ៍ជំរុញការនាំចេញ.....	១៦
២.១-ទ្រឹស្តីគ្រប់គ្រងតាមប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរី.....	១៦
២.២-ទ្រឹស្តីគ្រប់គ្រងតាមប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចផែនការ.....	១៧
២.៣-ទ្រឹស្តីគ្រប់គ្រងតាមប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ.....	១៧
២.៤-ទ្រឹស្តីនិងគោលការណ៍សម្រាប់ការនាំចេញ.....	១៨
២.៥-គោលការណ៍សេវាសាធារណៈ.....	១៨
២.៦-គោលការណ៍នៃការកែលម្អសេវាសាធារណៈ.....	២០
២.៧-ការកែលម្អលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត.....	២១
២.៨-ការសម្របសម្រួលអនុវត្ត.....	២២
២.៩-គោលការណ៍សម្រាប់ច្រកចេញចូលតែមួយ.....	២៣
២.១០-យុទ្ធសាស្ត្រតុល្យភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល.....	២៣
២.១១-គោលនយោបាយ ឈ្នះ-ឈ្នះ ទាក់ទងនឹងការនាំចេញអង្ករ.....	២៦
២.១២ ពូជស្រូវសំខាន់ៗទាំង ១០ នៅកម្ពុជា.....	២៩
៣. កថាបទរបស់អ្នកប្រាជ្ញនានាក្នុងប្រទេស.....	៥៤
៤. បទពិសោធន៍នានាទាក់ទងនឹងការនាំចេញអង្ករ.....	៥៥
៤.១ ការនាំចេញអង្ករក្នុងពិភពលោក.....	៥៥
៤.២ ការនាំចេញអង្ករក្នុងតំបន់.....	៥៥
៤.៣ ការនាំចេញអង្ករក្នុងប្រទេស.....	៥៦
៥. យន្តការនៃការនាំចេញអង្កររបស់ប្រទេសមួយចំនួន.....	៥៧
៥.១ ផលិតកម្មស្រូវនិងការនាំចេញអង្ករនៅប្រទេសថៃ.....	៥៧
៥.២ ផលិតកម្មស្រូវនិងការនាំចេញអង្ករនៅប្រទេសវៀតណាម.....	៥៩
៥.៣ ផលិតកម្មស្រូវ និង ការនាំចេញអង្ករនៅប្រទេសឥណ្ឌា.....	៦០
៥.៤ ការនាំចេញអង្កររបស់បណ្តាប្រទេសនាំចេញមួយចំនួន.....	៦២
៥.៥ យន្តការស្ថាប័នសម្រាប់អនុវត្តគោលនយោបាយស្តីពីការជំរុញការនាំចេញអង្ករ.....	៦៣
៥.៦ ការចរចាអង្ករនៅលើទីផ្សារ.....	៦៤

ជំពូកទី ២

ទស្សនវិស័យទូទៅក្នុងការជំរុញនិងសម្របសម្រួលការនាំចេញ អង្ករ

(General Vision on Promotion and Compromise Rice Export)

១. ស្ថានភាពនៃផលិតកម្មស្រូវនៅកម្ពុជាពីឆ្នាំ ១៩៨០-២០១២.....	៧០
១.១ ស្ថានភាពនៃផលិតកម្មស្រូវពីឆ្នាំ ១៩៨០-១៩៨៩	៧០
១.២ ស្ថានភាពនៃផលិតកម្មស្រូវពីឆ្នាំ ១៩៩០-១៩៩៩	៧៣
១.៣ ស្ថានភាពនៃផលិតកម្មស្រូវពីឆ្នាំ ២០០០-២០០៨	៧៦
១.៤ ស្ថានភាពនៃផលិតកម្មស្រូវពីឆ្នាំ ២០០៩-២០១២	៨៩
២. គោលការណ៍គ្រប់គ្រងដោយផ្អែកលើស្ថានភាពផលិតកម្មស្រូវដើម្បីបម្រើការនាំចេញអង្ករ.....	៨២
២.១ គោលការណ៍គ្រប់គ្រងពូជ-ការជ្រើសរើសពូជតម្រូវតាមទីផ្សារ.....	៨២
២.២ គោលការណ៍គ្រប់គ្រងដី-ដីស្រូវវិស្សា-ដីស្រូវប្រាំង និង ដីប្រពលវប្បកម្ម	៨២
២.៣ គោលការណ៍គ្រប់គ្រងដី	៨៦
២.៤ គោលការណ៍គ្រប់គ្រងទឹកនិងប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ.....	៨៦
២.៥ គោលការណ៍ថែទាំស្រូវ	៨៧
២.៦ គោលការណ៍ប្រមូលផលស្រូវ.....	៨៩
២.៧ គោលការណ៍របស់ប្រតិបត្តិករនិងសមាគមផលិតអង្ករនាំចេញ	៩២
៣. បញ្ហាប្រឈម.....	៩៣
៣.១ បញ្ហាទាក់ទងនឹងផលិតកម្មស្រូវ.....	៩៣
៣.២ បញ្ហាទាក់ទងនឹងវិស័យកែច្នៃស្រូវនិងពាណិជ្ជកម្មអង្ករ.....	៩៤
៣.៣ បញ្ហាទាក់ទងនឹងប្រព័ន្ធសម្របសម្រួលការនាំចេញអង្ករ.....	៩៥
៣.៤ បញ្ហាទាក់ទងនឹងទីផ្សារ.....	៩៧
៣.៥ បញ្ហាទម្រង់បែបបទនាំចេញ និង ច្បាប់អន្តរជាតិ.....	៩៧
៣.៦ បញ្ហាថវិកាគ្រឿងបម្រុងដើម្បីទិញស្រូវទុក និង ការតំពន្ធខុសច្បាប់.....	៩៩
៣.៧ បញ្ហារោងម៉ាស៊ីនកិនស្រូវនិងខ្សែសង្វាក់ផលិតកម្មមិនទាន់ទំនើប.....	៩៨
៤. គោលនយោបាយ និង កត្តាជំរុញផលិតកម្មអង្ករ	៩៩
៤.១ ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រតុល្យភាពដំណាក់កាលទី២	៩៩
៤.២ យុទ្ធសាស្ត្រជំរុញការនាំចេញអង្ករ	១០១
៤.៣ យន្តការជំរុញការនាំចេញអង្ករ	១០២
៤.៤ ការនាំចេញអង្ករក្នុងប្រទេស.....	១០៣
៥. មូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់បម្រើដល់ការនាំចេញអង្ករ	១០៧
៥.១ មូលដ្ឋានសន្តិភាព និង ស្ថេរភាពនយោបាយ	១០៧

៥.២ មូលដ្ឋានអតិរេកអង្គរ.....	១០៩
៥.៣ មូលដ្ឋានសមាហរណកម្មអន្តរជាតិនាំឱ្យពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេសកើនឡើង	១១០
៦ ការកែច្នៃអង្ករ គុណភាពផលិតផលអង្ករ ការវេចខ្ចប់ផលិតផលសម្រេច	១១១
៦.១ ការកែច្នៃអង្ករ	១១១
៦.២ គុណភាពផលិតផលអង្ករ	១១២
៦.៣ ការវេចខ្ចប់ផលិតផលសម្រេច	១១៣
៧.បទបញ្ជាបច្ចេកទេស-ស្តង់ដារអន្តរជាតិ និង អង្គការអន្តរជាតិ	១២០
៧.១ បទបញ្ជាបច្ចេកទេស	១២០
៧.២ អង្គការស្តង់ដារអន្តរជាតិ (ISO) និង វិធានការអនាម័យ កូតតាមអនាម័យ	១២៣
៧.៣ អង្គការអន្តរជាតិសំខាន់ៗដែលទាក់ទងនឹងការនាំចេញអង្ករ	១២៤
៨.កិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ	១៣២
៨.១ កិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មទូទៅ	១៣២
៨.២ កិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ	១៣៣
៨.៣ ជំណោះស្រាយជម្លោះកិច្ចសន្យាអន្តរជាតិ	១៣៥
៩ សេវាកម្មដឹកជញ្ជូនឆ្ពោះទៅកាន់ទីផ្សារអន្តរជាតិ	១៣៥
៩.១ សេវាកម្មដឹកជញ្ជូនតាមផ្លូវគោក	១៤០
៩.២ សេវាកម្មដឹកជញ្ជូនតាមផ្លូវទឹក	១៤៥
៩.៣ សេវាកម្មដឹកជញ្ជូនតាមផ្លូវអាកាស	១៤៩
១០.លិខិតឥណទាន.....	១៥០
១០.១ លិខិតឥណទានដោយឯកសារ.....	១៥០
១០.២ ប្រភេទចំបងនៃលិខិតឥណទានដោយឯកសារ.....	១៥០
១០.៣ តើលិខិតឥណទានដំណើរការដោយវិធីណា.....	១៥១

ជំពូកទី ៣

ការពិភាក្សាលើលទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវ

១.ការវិភាគតាមវិធាន SWOT	១៥៩
១.១ ចំណុចខ្លាំង	១៥៩
១.២ ចំណុចខ្សោយ	១៥៩
១.៣ កាលានុវត្តភាព	១៦០
១.៣.១ និរន្តរភាពទីផ្សារលក់អង្ករ	១៦០
១.៣.២ កំណើនផលិតផលអង្ករសម្រាប់នាំចេញ	១៦២
១.៣.៣ កំណើនប្រាក់ចំណូលជាតិ.....	១៦២

១.៣.៤ កំណែទម្រង់ដើម្បីកំណើនសេដ្ឋកិច្ច.....	១៦៦
១.៤ បញ្ហាប្រឈម.....	១៦៩
១.៤.១ បញ្ហាទាក់ទងនឹងផលិតកម្មស្រូវ.....	១៦៩
១.៤.២ បញ្ហាទាក់ទងនឹងវិស័យកែច្នៃស្រូវ និង ពាណិជ្ជកម្មអង្ករ.....	១៧០
១.៤.៣ បញ្ហាទាក់ទងនឹងប្រព័ន្ធសម្របសម្រួលការនាំចេញអង្ករ.....	១៧១
១.៤.៤ បញ្ហាទាក់ទងនឹងទីផ្សារ.....	១៧៣
១.៤.៥ បញ្ហាទម្រង់បែបបទនាំចេញនិងច្បាប់អន្តរជាតិ.....	១៧៣
១.៤.៦ បញ្ហាថវិកាដើម្បីទិញស្រូវស្តុកទុកនិងទប់ស្កាត់ការរត់ពន្ធខុសច្បាប់.....	១៧៤
១.៤.៧ បញ្ហារោងម៉ាស៊ីនកិនស្រូវនិងខ្សែសង្វាក់ផលិតកម្មមិនទាន់ទំនើប.....	១៧៤
២. ដំណោះស្រាយ.....	១៧៥
២.១ ដំណោះស្រាយទាក់ទងនឹងផលិតកម្មស្រូវ.....	១៧៥
២.២ ដំណោះស្រាយទាក់ទងនឹងវិស័យកែច្នៃស្រូវ និងពាណិជ្ជកម្មអង្ករ.....	១៧៧
២.៣ ដំណោះស្រាយទាក់ទងនឹងប្រព័ន្ធសម្របសម្រួលការនាំចេញអង្ករ.....	១៧៨
២.៤ ដំណោះស្រាយទាក់ទងនឹងទីផ្សារ.....	១៧៩
២.៥ ដំណោះស្រាយផ្នែកគំរូច្បាប់ជាភាសាជាតិនិងអន្តរជាតិសម្រាប់វិនិយោគិន.....	១៧៩
២.៦ ដំណោះស្រាយផ្នែកថវិកាដើម្បីទិញស្រូវស្តុកទុក និងការរត់ពន្ធខុសច្បាប់.....	១៨១
២.៧ ដំណោះស្រាយតាមរយៈការធ្វើទំនើបកម្មរោងម៉ាស៊ីនកិនស្រូវ.....	១៨១
៣. ការកែលម្អ.....	១៨២
៤. យុទ្ធសាស្ត្រជំរុញការនាំចេញអង្ករ.....	១៨៤
៥. យន្តការជំរុញការនាំចេញអង្ករ.....	១៨៥
៦. រកគំហើញ.....	១៨៦
៦.១-ផលិតផលអង្ករ.....	១៨៦
៦.២-តម្លៃអង្ករ.....	១៨៦
៦.៣-ទីផ្សារអង្ករ.....	១៨៦
៦.៤-ការផ្សព្វផ្សាយ.....	១៨៦
៦.៥-ប្រតិបត្តិករ.....	១៨៧
៦.៦-យន្តការដោះស្រាយជម្លោះ.....	១៨៧
៦.៧-យន្តការឈ្នះ-ឈ្នះជាអន្តរជាតិ.....	១៨៨
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន.....	១៨៩
គន្ថនិទ្ទេស.....	១៩៥
ឧបសម្ព័ន្ធ.....	២០៩

អក្សរកាត់

១. ភាសាខ្មែរ

ក.អ.ក	ក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា
គ.វ.ក	គណៈកម្មាធិការវិនិយោគកម្ពុជា
-ជ-	ជំរឿន
ជ.ឯ.ម	ដូចឯកសារមុន
ផ.ស.ស	ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប
រ.ប.ស.ក	រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា
ល.រ	លេខរៀង
វ.ប.ស.អ	វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាលនិងស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា
វ.ខ.ស.ស	វិទ្យាស្ថានខ្មែរសម្រាប់សហប្រតិបត្តិការនិងសន្តិភាព
អាស៊ាន	សមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍

២. ភាសាបរទេស

ADB	Asian Development Bank	(ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី)
AFTA	ASEAN Free Trade Area	(តំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ាន)
AIA	ASEAN Investment Area	(តំបន់វិនិយោគអាស៊ាន)
AIS	ASEAN Integration System	(ប្រព័ន្ធសមាហរណកម្មអាស៊ាន)
ANSI	American National Standards Institute	(វិទ្យាស្ថានស្តង់ដារជាតិអាមេរិកាំង)
APEC	Asia Pacific Economic Cooperation	(សហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចអាស៊ី-ប៉ាស៊ីហ្វិក)
ASEAN	Association Southeast Asian Nations	(សមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីប៉ែកអាគ្នេយ៍)
BOT	Build Operate and Transfer	(សាងសង់-ប្រើប្រាស់ និង ផ្ទេរ)
CDC	Council for Development of Cambodia	(ក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា)
CDRI	Cambodia Development Research Institute	(វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវអភិវឌ្ឍន៍ កម្ពុជា)
CEPT	Common Effective Preferential Tariff	(តារាងអនុគ្រោះពន្ធគយដែលមាន ប្រសិទ្ធភាពទូទៅ)
Cf.	Conferrer	(សូមមើល)
CPI	Consumer Price Index	(សន្ទស្សន៍ថ្លៃទំនិញសម្រាប់អ្នកប្រើប្រាស់)

EAC	European Accreditation of Certification	(វិញ្ញាបនប័ត្រនៃការទទួលស្គាល់របស់សហគមន៍អឺរ៉ុប)
EFTA	European Free Trade Area	(តំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអឺរ៉ុប)
EU	European Unions	(សហភាពអឺរ៉ុប)
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations	(អង្គការស្បៀងអាហារពិភពលោក របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ)
FDI	Foreign Direct Investment	(ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស)
GATS	General Agreement Trade Service	(កិច្ចព្រមព្រៀងទូទៅនៃសេវាពាណិជ្ជកម្ម)
GATT	General Agreement on Tariff and Trade	(កិច្ចព្រមព្រៀងទូទៅនៃពាណិជ្ជកម្មនិង តារាងពន្ធគយ)
GDP	Gross Domestic Product	(ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប)
GSP	General System of Preferences	(ប្រព័ន្ធអនុគ្រោះទូទៅ)
ibid.,	ibidem (-ដ-)	
ICC	International Chamber of Commerce	(សភាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ)
IMF	International Monetary Funds	(មូលនិធិរូបិយប័ណ្ណអន្តរជាតិ)
IPRs	Intellectual Property Rights	(សិទ្ធិស្តីពីកម្មសិទ្ធិបញ្ញា)
ISO	International Standard Organization	(អង្គការស្តង់ដារអន្តរជាតិ)
LDC	Less Development Country	(ប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍តិចតួច)
MFN	Most Favored Nations	(ប្រជាជាតិដែលផ្តល់ការអនុគ្រោះបំផុត)
MIGA	Multilateral Investment Guarantee Agency	(ភ្នាក់ងារធានាការវិនិយោគពហុភាគី)
MOC	Ministry of Commerce	(ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម)
MOU	Memorandum of Understanding	(អនុស្សរណៈនៃការយោគយល់គ្នា)
NAFTA	North American Free Trade Area	(តំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាមេរិកខាងជើង)
NBC	National Bank of Cambodia	(ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា)
op.cit.	opera citato (ដ.ឯ.ម)	
PPP	Purchasing Power Parity	(យុគភាពកម្លាំងទិញ)
PSI	Pre-shipment Inspection	(ការត្រួតពិនិត្យមុនពេលលើកដាក់)
PTA	Preferential Tariff Agreement	(កិច្ចព្រមព្រៀងអនុគ្រោះពន្ធគយ)
RGC	Royal Government of Cambodia	(រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា)

SMEs	Small and Medium Enterprises	(សហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម)
SWOT	Strengths Weaknesses Opportunities Threats	(ភាពខ្លាំង-ភាពខ្សោយ- កាលានុវត្តភាព និង ការប្រឈម)
UNDP	United Nations Development Program	(កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍របស់អង្គការសហ ប្រជាជាតិ)
WB	World Bank	(ធនាគារពិភពលោក)
WCO	World Custom Organization	(អង្គការគយពិភពលោក)
WIPO	World Intellectual Property Organization	(អង្គការកម្មសិទ្ធិបញ្ញាពិភពលោក)
WTO	World Trade Organization	(អង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក)

ABSTRACT

Thesis : Public Serviced Mechanisms of Rice Export from Cambodia (2009-2012)

Since 1999 rice production got 4.04 million tons had been reaching better to 9.309 million tons in 2012 these indicators show that Cambodia can not only support enough food for Cambodian people but can export rice also. Cambodia has the population more than 14 million if we compare to the world population more than 7 billion dated on 12 March 2012, we are really able to export rice to the international market. This increasing so many people need much more food diet, especially rice should sell much more in the international market. On these occasion, Cambodia has rice that consider “white gold” exactly show the potential on the international market.

For gaining some money to Cambodia from using food that has been eaten by the world population, Cambodia has been managing public mechanisms of rice export from Cambodia by using : Laws, Rice, Transportation, Market, and Government support. Taking attention to support from Government has set policy paper on the promotion of paddy production and rice export, are more and more dynamic force for implementation some mechanisms to achieve rice export at least 1 million ton in the year 2015.

Accordinging FAO in 2009 and 2010 rice quantities has been exported to the international market, increased from 29.7 million tons to 31.3 million tons and in 2011 rice quantities has been exported to international market, reached to 34.78 million tons and in 2012 rice business in the international market reached to 37.3 million tons that is increasing 2 % of rice quantities that has been sold in 2011 the increasing equal 2.52 million tons. Food and Agriculture Organization of the United Nations estimates that rice business in 2013 will be increasing to 37.5 million ton comparing to 2011 rice quantities reached 2.72 million tons .

Discussing to the researching result has defined that free market economic systems, implemented public service principles, the improvement of public delivery principles, one-way-one service principles, having the institution mechanisms for political implementation on promote rice export that has political committees of economy and finance, the promoted committees of exportation, the Ministry of Economy and Finance, and the Bank of Cambodia and some related institutions, resolution 7 points of threats, and implementations the special keys 7 points that we have had : milled rice, milled rice price, milled rice market, promotion of milled rice product, good businessmen in milled rice trade, mechanisms for resolution conflicts, and international win-win mechanisms, Cambodia has successfully been getting to continue the profit from rice export.